

RANTASALMI

Ilmasto-ohjelma

Visio 2030

Rantasalmi on profiloitunut kuntana, joka on käynyt osallistavaa keskustelua ympäristönsä tilasta kuntalaisten kanssa ja joka on viestittänyt selkeästi, miten varautua ilmastonmuutokseen. Olemme edistäneet omilla toimillamme liikenteen muuttumista vähäpäästöisemmäksi, ja samalla päässeet nauttimaan kävelemisen ja pyöräilyn terveyshyödyistä raikkaassa ilmassa. Kun olemme suosineet monipaikkaista työskentelyä, niin työmme on ollut tehokkaampaa säästyneen ajan ja energian muodossa. Vastaavasti energiantuotannossa kunnassamme on luotu sellaiset puitteet, että uusiutumattomista energianlähteistä luopuminen on ollut vaivatonta.

Olemme onnistuneet vahvistamaan Rantasalmen luonnon tilaa, jotta voimme nauttia runsaasta lintulajistosta ja nähdä edelleen luonnonkukkien väriloiston. Arvostuksemme meidän niittyjämme sekä maatalousympäristöjämme kohtaan on näkynyt ennallistamisena näiden säilyttämiseksi jälkipolville. Rantasalmen kunnan metsissä on annettu tilaa luonnon monimuotoisuudelle ja laajennettu metsien hyödyntämisen näkökulmaa.

Rantasalmelle on rakennettu yhdessä vahva toimijaverkosto, johon on kytkeytynyt aktiivisten kuntalaisten, järjestöjen sekä yritysten joukko. Olemme jakaneet hyvin tietoa sekä ideoita ja olemme hyödyntäneet uusia liiketoimintamahdollisuuksia, joita on syntynyt vihreälle sektorille. Ympäristökasvatuksemme on ollut laadukasta ja nuorilla on kattava ymmärrys luonnon ja ihmisen suhteesta.

Rantasalmen kunta on ylläpitänyt ajantasaista riskienhallintasuunnitelmaa keskeisten ilmatoriskien ja haavoittuvuuksien osalta.*

RANTASALMI

Johdanto

- Suomi on ratifioinut Pariisin ilmastopöytäkirjan, jonka tarkoituksena on pitää ilmaston keskilämpötilan nousu selvästi alle 2°C hillitsemällä kasvihuonepäästöjä.
- Suomi on sitoutunut olemaan hiilineutraali vuonna 2035 ja koko EU vuonna 2050
 - Myös Etelä-Savon maakuntastrategiassa on sitouduttu vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteeseen.
 - Etelä-Savon ilmastotiekartassa on tarkennettu painopisteitä ja toimenpiteitä tämän saavuttamiseksi → keskeiset teemat metsä, energia, maatalous ja ruoka sekä liikenne
- Kunnat voivat laatia alueelleen ilmasto-ohjelman, johon nämä tavoitteet suodattuvat.

RANTASALMI

Tilannekatsaus

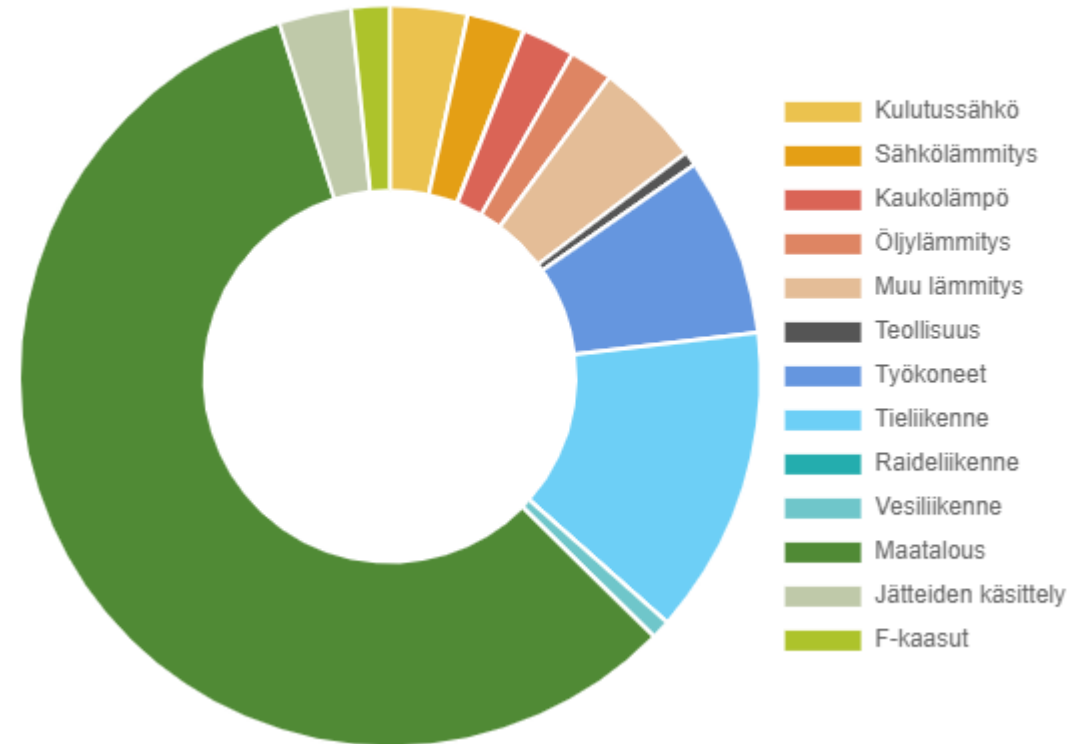
- Tällä hetkellä suurin osa käyttöperusteisista päästöistä syntyy maataloudessa, lämmityksessä ja tieliikenteessä. Rantasalmen mahdollisuudet vaikuttaa näihin suoraan ovat hyvin rajalliset.
- Rantasalmen kokonaisenergiankulutus on laskenut 170 gigawattitunnista (2017) 154 gigawattituntiin (2020).
 - Energiansäästöjä on syntynyt asuntojen lämmityksessä
 - Kuntalaiset ovat aktivoituneet aurinkosähkön pientuotannossa
 - 157 kWh/as, kun Etelä-Savon ka. oli 73 kWh/as
- Kun tarkastellaan kuntien kulutusperäisiä hiilidioksidipäästöjä, niin suurin osa syntyy kotitalouksissa jakaantuen melko tasaisesti liikkumisen, palveluiden, tavaroiden, asumisen ja ruoan välille.
 - Kotitaloudet 8,3 tCO₂e
 - Kuntien hankinnat 1,4 tCO₂e
 - Investoinnit 0,5 tCO₂e

Globaalin tavoitetason tulisi vuonna 2030 olla 2,5 tCO₂e/asukas ([Sitra 2019](#))

Rantasalmen kasvihuonepäästöt

- Rantasalmen kokonaispäästöt olivat vuonna 2020 47,5 kt CO₂e
- Suurimmat päästölähteet
 - Maatalous 27,5 kt CO₂e; prosenttiosuus kaikesta 57,9 %
 - Lämmitys 7 kt CO₂e 14,7 %
 - Tieliikenne 6,4 kt CO₂e 13,5 %
 - Työkoneet 3,7 kt CO₂e 7,8 %
- Rantasalmen kokonaispäästöt ovat laskeneet vuoden 2005 (55,9 kt CO₂e) tasosta -15 %
- Henkilöä kohden lasketut päästöt ovat nousseet 11 %
 - Vuonna 2005 päästöt per asukas oli 12,8 t CO₂e → vuonna 2020 luku oli 14,1 t CO₂e
 - Selittyy väestömäärän vähentymisellä, jolloin pienempi väestö kantaa suuremman osuuden kaikista päästöistä.

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2020 — RANTASALMI

RANTASALMI

Missio ja raja

- Ilmasto-ohjelma laaditaan tukemaan Rantasalmen kunnan päätöksentekoa.
 - Ohjelma on otettava huomioon kuntastrategiassa ja toimintakertomuksessa.
- Ilmasto-ohjelman toteutumista on seurattava. Tästä laaditaan vuosittain raportti, jossa arvioidaan valittujen keinojen tuloksellisuus.
- Rantasalmen kunta painottaa omassa ilmastotyössään ilmastonmuutokseen varautumista ja sopeutumista. Tarkoituksena on myös ennallistaa ja elvyttää Rantasalmen luontoa yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.
 - Lisäämme informaatio-ohjausta ja muodostamme yhteisen toimijaverkoston.
 - Kannustamme paikallisia havainnoimaan ja kertomaan ympäristöstään.
 - Edistämme metsiemme monimuotoisuutta ja monikäyttöisyyttä.
 - Kannustamme kuntalaisia, järjestöjä ja yrityksiä ilmastotekoihin sekä luonnonsuojeluun.
- Kasvihuonepäästöjen hillintä jää toissijaiseksi, mutta teemme työtä päästöttömän liikenteen ja energian viemiseksi eteenpäin sekä vähähiilisen työpaikan toteuttamiseksi.
- Jätämme ulkopuolelle kiertotalouden edistämisen, vaikka tunnistamme sen merkityksellisyyden.

RANTASALMI

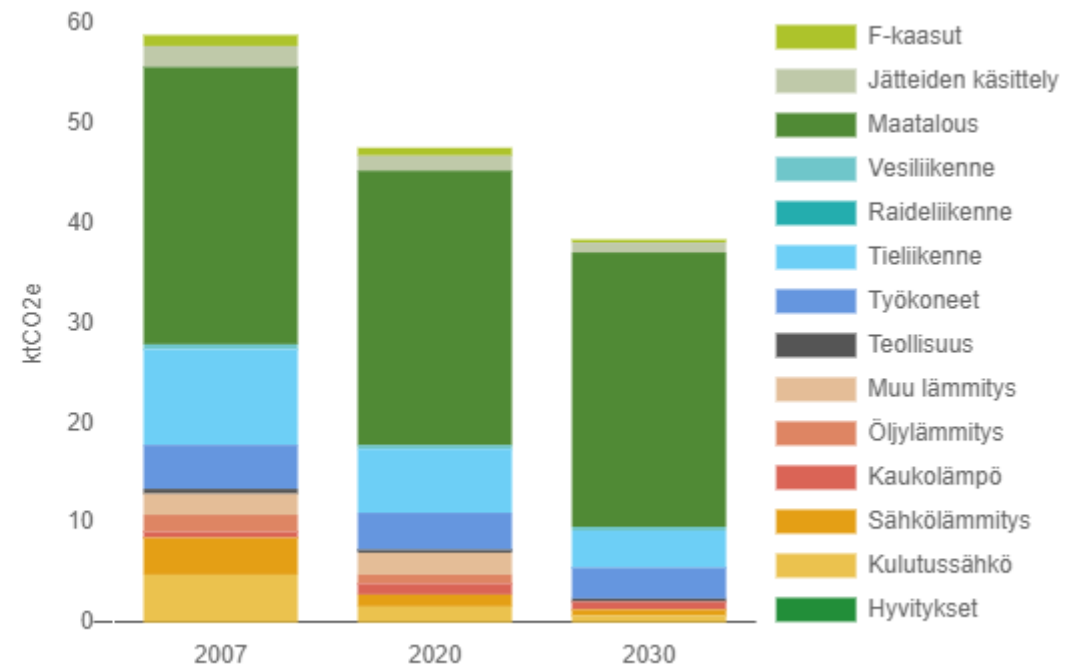
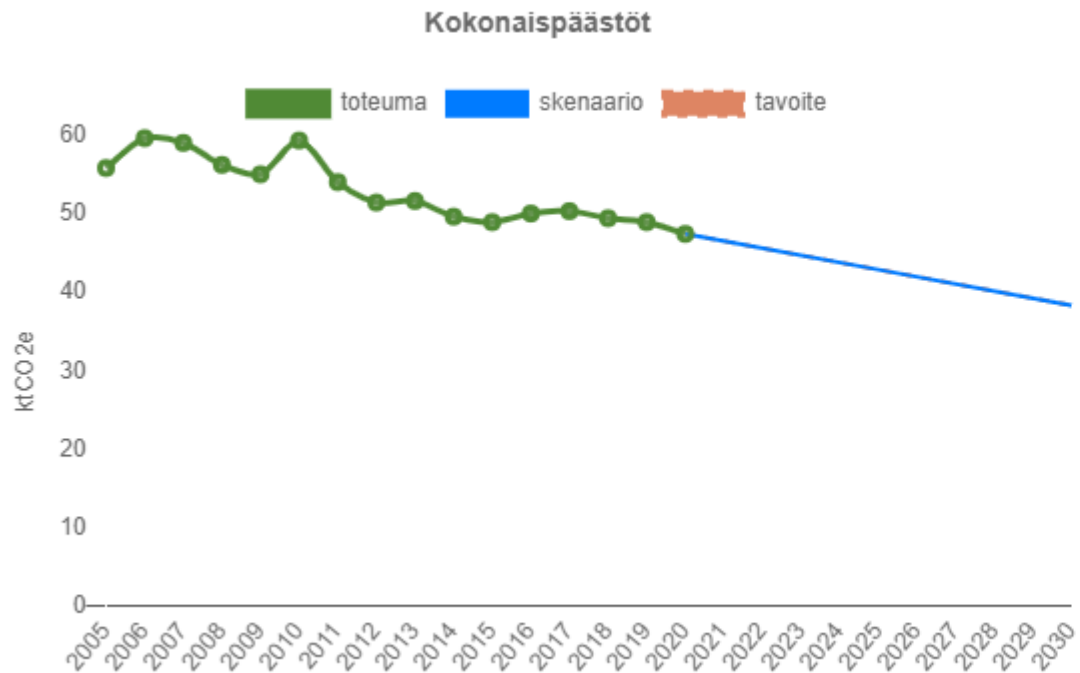

Tavoite

- Rantasalmi sitoutuu vähentämään hiilidioksidipäästöjään 35% vuoden 2007 tasosta vuoteen 2035 mennessä. Tämä jättää 1,1 kt CO₂e kuilun päästövähennyksiin, kun otetaan huomioon luonnollinen väestönvähentymä ja jo toteutunut kehitys.
 - Tavoite saavutetaan energiaremonteilla koko kunnassa ja edistämällä autokannan käyttövoiman vaihtumista pois fossiilisista polttoaineista.
 - Hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2035 ei ole mahdollista kunnan omilla toimilla – Nämä jäävät [LULUCF-sektorille](#), mutta Rantasalmen kunta sitoutuu viestittämään vihreän siirtymän mahdollisuuksista ja [CAP27-ohjelman](#) sisällöstä.

RANTASALMI

Skenaario

Suurimmat toimenpiteet ovat öljylämmityksestä luopuminen, lämpöpumput ja autokannan sähköistyminen.

27.11.2023

RANTASALMI

	Päämäärät	Indikaattorit	Tilanne ja tavoite 2023/2030/2040	Työkalut
Strategia 2025	Metsänhoidossa huomioidaan luonnon monimuotoisuus ja moninainen käyttö <ul style="list-style-type: none"> Rantasalmen metsissä ehkäistään luontokadon syventymistä Rantasalmen metsienkäytöstä käydään avointa keskustelua Tavoitteellisuutta lisätään sertifioinnilla 	<ul style="list-style-type: none"> Lahopuun määrä metsissä (k-m³) Puuston hakkuukypsä ikä <ul style="list-style-type: none"> Koivu, kuusi ja mänty Tekopökkelöiden määrä (kpl/ha) Sekapuuston määrä (%/ha) 	<ul style="list-style-type: none"> Lahopuun määrä nostetaan 10 k-m³ Puuston hakkuukypsän iän seuraaminen Tekopökkelöiden määrä (kpl/ha) Sekapuuston määrä (%/ha) 	<ul style="list-style-type: none"> Viestintä Vuosittain pidetään teemallinen metsä-, luonto- tai ilmastoilta Kansalliseen regulaatioon sopeutuminen etupainotteisesti Sidosryhmien (yritykset, kuntalaiset, järjestöt) aktivointi Kuntakehitys, maankäyttö ja kaavoitus Kunnan oma toiminta ja omistajaohjaus
	Suositaan vähäpäästöisiä liikenteen muotoja <ul style="list-style-type: none"> Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edistäminen Autokannan käyttövoima perustuu fossiilittomiin polttoaineisiin Palvelut ovat saavutettavissa vähäenergisillä ratkaisuilla Tuetaan etätyökäytäntöjä 	<ul style="list-style-type: none"> Vaihtoehtoisten käyttövoimien osuus (%) henkilöautokannasta Julkisten latauspisteiden ja uusien käyttövoimien-tankkauspisteiden määrä kunnassa (kpl) Etätyöpäivät kunnan järjestelmästä (kpl/v/hlö) Kevyen liikenteen väylät (km) 	<ul style="list-style-type: none"> Vaihtoehtoisten käyttövoimien osuus 1 % (koko maan oli 5,1 %)/15 %/50 % Julkisten latauspisteiden ja uusien käyttövoimien-tankkauspisteiden määrä kunnassa 2 kpl/4 kpl/ Kevyen liikenteen väylät (km) Etätyöpäivät (kpl/v/hlö) 	
	Päästötön energia <ul style="list-style-type: none"> Öljylämmityksestä luopuminen kuntaomisteisista rakennuksista Edistetään kuntavetoisesti uusiutuvaa energiantuotantoa alueella 	<ul style="list-style-type: none"> Aurinkosähkön tuotanto per asukas (kWh/as) Kunnan kiinteistöjen energiankulutus (MWh/v) Uudisrakentaminen energiatehokkaasti 	<ul style="list-style-type: none"> Aurinkosähkön tuotanto 157 kWh/as Kunnan kiinteistöjen energiankulutus (MWh/v) Energianeuvontakampanja 2 krt/v 	
	Ilmastonmuutokseen varautuminen <ul style="list-style-type: none"> Sopeutuminen ilmastonmuutoksen aiheuttamiin riskeihin ja haavoittuvuuksiin Varautumissuunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> Säännöllinen suunnitelman päivittäminen (krt/valtuustokausi) 	<ul style="list-style-type: none"> Suunnitelman päivitys 2 krt/valtuustokausi 	
	Maatalouden ja ruoantuotannon murros <ul style="list-style-type: none"> Rantasalmen kunta sitoutuu viestittämään maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteistä. 			

Toimenpidekortit 1/2

Monimuotoiset metsät - Kärkihankkeet	Tarkempi kuvaus	Tavoite vuodelle 2025	Tavoite vuodelle 2030	Vastuu ja keskeiset kumppanit
Metsien inventointi	Selvitetään lahopuiden, tekopökkelöiden ja sekapuuston määrä		-	Hallintojohtaja
Metsien hoitotoimenpiteet	Metsissä suoritetaan tarvittavat hoitotoimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi			Hallintojohtaja
Sertifioinnin nosto	Kunnalla on FSC-sertifiointi	Sertifiointi		Hallintojohtaja
Metsäilta	Vuosittainen paikallisille järjestettävä osallistava tilaisuus	1 krt/v	1 krt/v	Ympäristöasiantuntija

Päästötön liikenne - Kärkihankkeet	Tarkempi kuvaus	Tavoite vuodelle 2025	Tavoite vuodelle 2030	Vastuu ja keskeiset kumppanit
Sähköauton latauspisteiden lisääminen	Latauspisteitä on kahdessa paikkaa; Rantasalmen tori (2 kpl) ja Järvi-Sydän (15 kpl).	3 latauspistettä	4 latauspistettä	Kunta
Kevyen liikenteen väylän rakentaminen	Rantasalmi-Porosalmen kevyen liikenteen yhdysreitti		-	Kunta
Infokampanja	Käytetään olemassa olevia laskelmia yms. ja laaditaan tiedotteita päästöttömän liikenteen puolesta, tuetaan etätyötä	4 krt/v	4 krt/v	Ympäristöasiantuntija

Toimenpidekortit 2/2

Päästötön energia - Kärkihankkeet	Tarkempi kuvaus	Tavoite vuodelle 2025	Tavoite vuodelle 2030	Vastuu ja keskeiset kumppanit
Infokampanja	Viestitään energiansäästömahdollisuuksista asumisessa	2 krt/v		Ympäristö- asiantuntija
Aurinkoenergiahanke	Rantasalmen kunta selvittää aurinkoenergiahankkeen toteuttamista alueellaan.		-	Kunnanjohtaja

Sopeutuminen ja varautuminen - Kärkihankkeet	Tarkempi kuvaus	Tavoite vuodelle 2025	Tavoite vuodelle 2030	Vastuu ja keskeiset kumppanit
Varautumissuunnitelma	Laaditaan kattava kuvaus aluekohtaisista riskeistä ja päivitetään sitä tieteellisen tiedon valossa vuosittain. Laaditaan toimenpidesuositukset.	1 krt/v	1 krt/v	Ympäristö- asiantuntija
Opetussuunnitelman päivitys	Ilmastonmuutos ja luontokato huomioidaan kuntakohtaisessa opetussuunnitelmassa.			Sivistysjohtaja
Luonto- tai ilmastoilta	Pidetään kuntalaisille ja muille kiinnostuneille ilta, jossa keskustellaan kunnan ympäristöasioista sekä kerrotaan mitä on tehty.	1-2 krt/v	1-2 krt/v	Ympäristö- asiantuntija

Lähteet

Kirjallisuus

- Korhonen, Sirpa – Pyykkölä, Markku – Laine-Ylijoki, Jutta – Jalonen, Pauliina, Ilmasto-ohjelman rakennemalli – kevyt malli.
- Lettermeier, Michael – Akenji, Lewis – Toivio, Viivi – Koide, Ryu – Amellina, Aryanie, 1, 5 asteen elämäntavat. Sitran selvityksiä 148, 05/2019.
- Maa- ja metsätalousministeriö, Valtioneuvoston selonteko maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2022:15
- Maa- ja metsätalousministeriö, Kansallinen metsästrategia 2035. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki 2022
- Suomen CAP-suunnitelma 2023-2027
- Työ- ja elinkeinoministeriö, Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallinen ilmasto- ja energiastrategia. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:53

Internet-lähteet

- <https://latauskartta.fi/>
- <https://hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI>
- <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>
- https://climate.ec.europa.eu/eu-action/climate-strategies-targets/2050-long-term-strategy_fi
- https://www.esavo.fi/resources/public/Kehittaminen/Maakuntastrategia/ES_maakuntastrategia_2030_25112020.pdf
- <https://punainenkirja.laji.fi/results?type=reasons&year=2019>
- <https://cities-today.com/why-telling-stories-could-help-cities-combat-climate-change/>